

LAKIVALIOKUNNAN LAUSUNTO 17/2013 vp

Valtioneuvoston kirjelmä ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kansalaisten ja yritysten vapaan liikkuvuuden edistämisestä yksinkertaistamalla tiettyjen julkisten asiakirjojen hyväksymistä Euroopan unionissa sekä asetuksen (EU) N:o 1024/2012 muuttamisesta (yleisten asiakirjojen hyväksyminen)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunnan puhemies on 31 päivänä toukokuuta 2013 lähettänyt valtioneuvoston kirjelmän ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kansalaisten ja yritysten vapaan liikkuvuuden edistämisestä yksinkertaistamalla tiettyjen julkisten asiakirjojen hyväksymistä Euroopan unionissa sekä asetuksen (EU) N:o 1024/2012 muuttamisesta (yleisten asiakirjojen hyväksyminen) (U 30/2013 vp) käsiteltäväksi suureen valiokuntaan ja samalla määrännyt, että lakivaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Outi Kemppainen, oikeusministeriö
- ylitarkastaja Johanna Rätty, Maahanmuuttovirasto
- henkikirjoittaja Maisa Gynther, Länsi-Uudenmaan maistraatti
- kehityspäällikkö Juha Lempinen, Väestörekisterikeskus
- ylijohtaja Eero Mantere, Patentti- ja rekisterihallitus.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- valtiovarainministeriö
- Itä-Suomen aluehallintoviraston maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikkö.

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi

Komissio on 24.4.2013 antanut ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi

kansalaisten ja yritysten vapaan liikkuvuuden edistämisestä yksinkertaistamalla tiettyjen julkisten asiakirjojen hyväksymistä Euroopan

unionissa sekä asetuksen (EU) N:o 1024/2012 muuttamisesta (COM (2013) 228 lopullinen).

Ehdotuksen tavoitteena on vähentää asiakirjojen hyväksymiseen liittyvien muodollisuuksien aiheuttamaa oikeudellista epävarmuutta, kustannuksia ja pitkäjänteisiä menettelyjä. Lisäksi tavoitteena on tarjota tarvittavat suojatoimet, joilla estetään väärennettyjen asiakirjojen käyttö EU:ssa. Ehdotus ei koske asiakirjojen vaikutusten tunnustamista jäsenvaltioiden välillä.

Ehdotuksen tarkempi sisältö ilmenee valtioneuvoston kirjelmästä.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti asetus-ehdotukseen ja sen tavoitteisiin. Ehdotuksen soveltamisalaan kuuluvien asiakirjojen luetteloa on jatkossa vielä arvioitava, jotta se olisi tarkoituksenmukainen ja sisällöltään riittävän täsmällinen.

Valtioneuvosto pyrkii neuvotteluissa mahdollisuuksien mukaan myös siihen, että hallinnollisen yhteistyön järjestelmästä tulee sujuva ja että vältytään tarpeettomilta päällekkäisyyksiltä muiden tietojenvaihtojärjestelmien kanssa. Tietojenvaihdossa on huolehdittava siitä, että salassa pidettävät asiakirjat suojataan asianmukaisesti.

Suomen ja Viron välillä sovellettava kahdenvälinen sopimus on soveltamisalaltaan laajempi väestötietojen osalta kuin nyt ehdotettu asetus. Sopimuksen suhdetta asetusehdotukseen on syytä arvioida neuvottelujen myöhemmässä vaiheessa.

Asetusehdotuksen suomen- ja ruotsinkielisissä käännöksissä olisi käytettävä englanninkielisestä termistä ”public document” käännöksiä yleinen asiakirja / allmän handling, jotka vastaavat alaa koskevien aiempien sopimusten terminologiaa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Komission asetusehdotuksessa on kyse jäsenvaltioiden viranomaisten antamien asiakirjojen hyväksymiseen liittyvien muodollisuuksien vähentämisestä ja menettelyn yksinkertaistamisesta rajat ylittävissä tilanteissa. Ehdotusta sovellettaisiin vain sellaisiin jäsenvaltioiden viranomaisten antamiin asiakirjoihin, joilla on todistusvoima tietyissä ehdotuksessa luetelluissa asioissa. Näitä asioita ovat syntymä, kuolema, nimi, avioliitto ja rekisteröity parisuhde, vanhemmuus, adoptio, asuinpaikka, kansallisuus ja kansalaisuus, kiinteistöt, yhtiön tai muun yrityksen oikeudellinen muoto ja edustajat, teollis- ja tekijänoikeudet sekä merkinnätön rikosrekisteriote. Kun tällainen asiakirja esitetään toisen jäsenvaltion viranomaiselle, viranomaisen olisi hyväksyttävä asiakirja ilman laillistamista tai vastaavaa muodollisuutta. Toisen jäsenvaltion viranomaiset eivät myöskään saisi vaatia alkuperäisen asiakirjan ja sen oikeaksi todistetun jäljennöksen esittämistä samanaikaisesti. Lisäk-

si viranomaisten olisi pääsääntöisesti hyväksyttävä kyseisten asiakirjojen käännökset, vaikka ne eivät olisi oikeaksi todistettuja. Viranomaisen voi vaatia oikeaksi todistettua käännöstä, jos sillä on yksittäisessä tapauksessa perusteltu syy epäillä sille esitetyn käännöksen oikeellisuutta tai laatua.

Lakivaliokunta suhtautuu komission asetus-ehdotukseen myönteisesti. Jäsenvaltioiden kansalaiset ja yritykset joutuvat rajat ylittävissä tilanteissa esittämään toisen jäsenvaltion viranomaisille asiakirjoja esimerkiksi jonkin oikeuden tai etuuden saamiseksi taikka jonkin velvollisuuden täyttämiseksi. Jäsenvaltiot kuitenkin asettavat asiakirjojen hyväksymiselle erilaisia hallinnollisia muodollisuuksia, jotka aiheuttavat kansalaisille ja yrityksille vaivaa ja lisäkustannuksia sekä pidentävät asioiden käsittelyyn kuluvaa aikaa. Tällaisten hallinnollisten muodollisuuksien vähentäminen ja menettelyn yksinkertaistaminen on siten kansalaisten ja yritysten kannalta kaikin puolin kannatettavaa.

Toisaalta lakivaliokunta pitää tärkeänä, että asetusehdotukseen sisällytetään riittävät suo-
jatoimet asiakirjojen väärentämistä vastaan. Täl-
tä osin merkityksellinen on ehdotus jäsenval-
tioiden keskusviranomaisiin perustuvasta yh-
teistyöjärjestelmästä. Keskusviranomaisten teh-
tävänä olisi antaa apua viranomaisen tekemiin
tietopyyntöihin, joita voitaisiin tehdä, kun viran-
omaisella olisi perusteltu syy epäillä sille esite-
tyn asiakirjan aitoutta. Valiokunta pitää tärkeä-
nä, että yhteistyöjärjestelmästä tulee mahdol-
lisimman toimiva ja tehokas.

Asetus olisi etusijalla suhteessa sellaisiin
kahden- ja monenvälisiin yleissopimuksiin, joi-
den sopimuspuolia jäsenvaltiot ovat ja jotka kos-
kevat asetuksen soveltamisalaan kuuluvia ky-
symyksiä. Suomella on kahdenvälinen sopimus
Viron kanssa väestörekisteriasiakirjojen lail-
listamisvaatimuksen poistamisesta (SopS

37/2012). Jos asetus hyväksytään, sopimuksen
soveltamista ei voida enää jatkaa jäsenval-
tioiden välillä siltä osin kuin ne koskevat asetuk-
sen soveltamisalaan kuuluvia kysymyksiä. Val-
tioneuvoston kannasta ilmenee, että Suomen ja
Viron välillä noudatettava sopimus on väestö-
tietojen osalta soveltamisalaltaan laajempi kuin
nyt käsiteltävänä oleva komission asetuseh-
dotus. Valtioneuvosto katsookin, että sopimuk-
sen suhdetta asetusehdotukseen on syytä ar-
vioida neuvottelujen myöhemmässä vaiheessa.
Valiokunnalla ei ole huomauttamista valtioneu-
voston lähestymistapaan.

Lausunto

Lausuntonaan lakivaliokunta ilmoittaa,

*että se yhtyy asiassa valtioneuvoston
kantaan.*

Helsingissä 5 päivänä marraskuuta 2013

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Anne Holmlund /kok
jäs. James Hirvisaari /ml1
Arja Juvonen /ps
Antti Lindtman /sd
Aino-Kaisa Pekonen /vas
Jaana Pelkonen /kok

Kristiina Salonen /sd
Jani Toivola /vihr
Kari Tolvanen /kok
Ari Torniainen /kesk
Kaj Turunen /ps
Peter Östman /kd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Tuokila.